

สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ  
การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2  
INNOVATIVE LEADERSHIP COMPETENCY OF SCHOOL  
DIRECTORS AFFECTING INNOVATIVE ORGANIZATION  
OF SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL  
SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2

<sup>1</sup>ธนภรณ์ ไพบูลย์, <sup>2</sup>พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และ <sup>3</sup>สุดารัตน์ สารสว่าง

<sup>1</sup>Tanaporn Paibool, <sup>2</sup>Promptilai Buasuwan,  
and <sup>3</sup>Sudarat Sarnswang

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย  
Kasetsart University, Thailand

tanaporn.paib@ku.th

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 20, 2022

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน และ 3) ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 129 คน ได้จากการคำนวณโดยโปรแกรม G\*Power 3.1.9.7 โดยการสุ่มอย่างง่าย จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ใน

<sup>1</sup> นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<sup>3</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.795-0.822) ซึ่งมีความความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน มี 3 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ( $X_4$ ) ด้านการจัดการ ( $X_2$ ) และด้านยุทธศาสตร์ ( $X_1$ ) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.852 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 72.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z = .337 (X_4) + .274 (X_2) + .276 (X_1)$$

**คำสำคัญ:** สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน

### Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of innovative leadership competency of directors of schools under the secondary educational service area office Bangkok 2, 2) to study the level of innovative organization at the schools, and 3) to study the innovative leadership competency of directors affecting innovative organization at the schools. A sample of 129 by program G\*Power 3.1.9.7. was randomly selected from head of departments. The instrument used was a questionnaire. The statistical methods used in this research were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results of the research showed that 1) innovative leadership competency of the directors was overall at the high level. 2) innovative organization at the schools was also at the high level. 3) innovative leadership competency of directors did affect innovative organization at schools, (correlation coefficient = 0.795-0.822, with statistically significant at 0.05 level). The regression equation of innovative leadership competency of the directors affecting the innovative organization at the schools showed the acceptance in 3 areas which are achiever( $X_4$ ) capacity( $X_2$ ) and strategist( $X_1$ ) with the multiple correlation coefficient equal to 0.852. The prediction

power was 72.40 percent with statistical significance at the level of 0.01. Which is written in the form of standard scores as follows:

$$Z = .337 (X_4) + .274 (X_2) + .276 (X_1)$$

**Keywords:** Innovative Leadership Competency; Innovative Organization of Schools

## บทนำ

ในปัจจุบันนวัตกรรมเข้ามามีบทบาท ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนทั่วโลกต่างตื่นตัวและให้ความสนใจกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น โดยในบริบทของประเทศไทยนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทและเป็นความหวังในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยพบว่าการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม (Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation) เป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยภายใน 5 ปี นอกจากนี้นวัตกรรมยังถูกกล่าวถึงและเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ มีการขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศ (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)

ขณะเดียวกันนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็น“วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล”ที่มีความมุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนจากยุค “3.0” ซึ่งการพัฒนาประเทศเน้นไปทางอุตสาหกรรมหนักและการส่งออกเป็นหลัก ให้ไปสู่ยุค 4.0 “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า“โภคภัณฑ์”ไปสู่สินค้าเชิง“นวัตกรรม” โดยจากเดิมขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

จากยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงต้องขับเคลื่อนและพัฒนาในหลากหลายมิติ รวมถึงมิติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพ

ทรัพยากรมนุษย์จึงต้องจัดกระบวนการในการพัฒนาตั้งแต่ในระดับเยาวชนเพื่อการส่งเสริมและเชื่อมโยงให้เกิดกระบวนการนวัตกรรมในทุกมิติ สร้างนวัตกรรมให้เป็นสิ่งที่คุ้นเคยกับชีวิต อีกทั้งการส่งเสริมให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการนวัตกรรม เพื่อสร้างศักยภาพให้เยาวชนเติบโตเป็นนวัตกรรมที่มีศักยภาพสูง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศต่อไป

สถานศึกษานับว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการพัฒนางานองค์กรให้เอื้อต่อกระบวนการนวัตกรรมจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบขององค์กรแบบดั้งเดิม (Traditional organization) ที่เน้นการสั่งการจากบนลงล่าง ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ควบคุมสั่งการ และวางแผนการทำงานทั้งหมด ไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมการศึกษา (Educational innovative organization) โดยมนสิข สิริธิตสมบุรณ์ (2552) กล่าวถึงองค์กรนวัตกรรมการศึกษา (Education innovative organization) ว่าเป็นองค์กรหรือสถาบันการศึกษาที่มีการกระทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือการพัฒนา ดัดแปลงจากสิ่งใดๆแล้วทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการเรียน ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนางานองค์กรให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถคิดค้นทำสิ่งใหม่ๆเพื่อการพัฒนาได้ตั้งแต่กระบวนการทำงาน และการผลิตผลงาน ทั้งในรูปแบบการบริหาร การจัดทำหลักสูตร การสร้างสื่อหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดประเมินผล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพและมีสมรรถนะพร้อมในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปองค์ประกอบประเด็น (2557) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไอริน โรจน์รักษ์ (2558) พบว่าระดับความเป็นองค์กรนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับระดับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนค่อนข้างสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการแบบองค์กรนวัตกรรมนั้นช่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของคนในองค์กรได้เป็นอย่างดี

การจะขับเคลื่อนให้เกิดองค์กรนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่องค์กรมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมก็จะสามารถส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2560) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานักนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม วัฒนธรรมองค์การที่ส่งเสริมนวัตกรรม และ

บรรยากาศองค์การสร้างสรรค์ แต่จากการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังคงพบข้อสังเกตว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นตัวแปรหนึ่ง ซึ่งตัวแปรอื่นที่พบจากงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าเพียงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นอาจจะยังไม่สามารถประเมินได้ว่าสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงจะส่งผลให้ความเป็นองค์กรนวัตกรรมในโรงเรียนนั้นสูงด้วย จากข้อสังเกตผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น พบว่ามีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมา ซึ่งมีความโดดเด่นจากผู้อื่นทำให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จลุล่วง สมรรถนะ เกิดจากสิ่งที่อยู่ภายในและภายนอกของบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บุคลิก แรงจูงใจ และบทบาททางสังคม ซึ่งเป็นความสามารถที่วัดได้ สังเกตได้และพัฒนาได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการพัฒนานักนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม วัฒนธรรมองค์การที่ส่งเสริมนวัตกรรม และบรรยากาศองค์การสร้างสรรค์ ล้วนแล้วสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ด้วยสมรรถนะของผู้บริหาร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติของสถานศึกษา จึงต้องการศึกษาระดับสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน รวมทั้งศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการเป็นองค์กรนวัตกรรมต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

## วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 416 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณด้วยโปรแกรม G\* Power 3.1.9.7 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 129 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากรายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่กำหนด

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

### 3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 ข้อมูลสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และข้อมูลการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2564)

3.3 วิเคราะห์สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

## ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

| สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา<br>สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา<br>กรุงเทพมหานครเขต 2 | ระดับสมรรถนะภาวะผู้นำ<br>เชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร<br>สถานศึกษา |      |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|------|-------|
|                                                                                                                       | $\bar{X}$                                                      | S.D. | ระดับ |
| 1. ยุทธศาสตร์                                                                                                         | 3.97                                                           | 0.69 | มาก   |
| 2. การจัดการ                                                                                                          | 3.96                                                           | 0.67 | มาก   |
| 3. การประยุกต์ใช้                                                                                                     | 3.96                                                           | 0.67 | มาก   |
| 4. การมุ่งผลสัมฤทธิ์                                                                                                  | 3.96                                                           | 0.75 | มาก   |
| รวม                                                                                                                   | 3.96                                                           | 0.66 | มาก   |

จากตาราง 1 พบว่า สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านยุทธศาสตร์ รองลงมาคือด้านการจัดการ การประยุกต์ใช้ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีอันดับเท่ากัน

2. การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

**ตารางที่ 2** การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

| การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน<br>เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 | ระดับการเป็นองค์กร<br>นวัตกรรมของโรงเรียน |             |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-------------|------------|
|                                                                                                | $\bar{X}$                                 | SD.         | ระดับ      |
| 1) องค์กรมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน                                                        | 4.08                                      | 0.73        | มาก        |
| 2) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร                                                                  | 3.94                                      | 0.77        | มาก        |
| 3) การมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร                                                              | 3.96                                      | 0.81        | มาก        |
| 4) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง                                                               | 3.95                                      | 0.84        | มาก        |
| 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ                                                                  | 4.04                                      | 0.70        | มาก        |
| 6) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์                                                                | 4.06                                      | 0.69        | มาก        |
| <b>รวม</b>                                                                                     | <b>4.00</b>                               | <b>0.71</b> | <b>มาก</b> |

จากตารางที่ 2 พบว่า การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ องค์กรมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน รองลงมาคือด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร

3. สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม ได้แก่ ด้านยุทธศาสตร์ ด้านการจัดการ ด้านการประยุกต์ใช้ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้ร้อยละ 72.60 ( $R^2 = .726$ ) โดยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการจัดการ และด้านยุทธศาสตร์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าสัมประสิทธิ์พหุการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.316 ( $\beta = 0.316$ ) แสดงว่าด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุดในการพยากรณ์การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมา คือ ด้านการจัดการ

มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐานสูงสุด เท่ากับ 0.290 ( $\beta = 0.290$ ) แสดงว่าด้านการจัดการมีน้ำหนักความสำคัญในการพยากรณ์การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านยุทธศาสตร์มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐานสูงสุด เท่ากับ 0.283 ( $\beta = 0.283$ ) แสดงว่าด้านยุทธศาสตร์มีน้ำหนักความสำคัญในการพยากรณ์การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.96$ ,  $SD = 0.66$ ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้เท่าทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ที่นวัตกรรมเข้ามามีบทบาททั้งในภาคอุตสาหกรรมและในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาเองจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันนวัตกรรมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับจารุนันท์ อิทธิอาวัชกุล (2553) ที่กล่าวถึงผู้นำเชิงนวัตกรรมจะมีลักษณะในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการทำหลายสิ่งๆ ที่ดำเนินการอยู่ หรือกระบวนการทำงานที่ปฏิบัติอยู่โดยมีการสื่อสาร โน้มน้าว ให้ทีมงานค้นหามุมมองในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและมีการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตอบรับกับนโยบายการยกระดับนวัตกรรมในระดับประเทศ โดยในภาคการศึกษาเองที่มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนากำลังคน เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันไปไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการเกิดนวัตกรรมตั้งแต่ในระดับโรงเรียนนั่นเอง ซึ่งเมื่อศึกษาองค์ประกอบรายด้านของสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะพบว่าด้านยุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ( $\bar{x} = 3.97$ ,  $SD = 0.69$ ) ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของตนเอง ตามแนวคิดของสุรพงษ์ มาลี (2549) ที่กล่าวว่าสมรรถนะของผู้บริหารช่วยสร้างความมั่นใจในการพัฒนาว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ขององค์กร ช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มุ่งผลักดัน

นวัตกรรมให้เข้ามามีบทบาทในบริบทสถานศึกษามากยิ่งขึ้น สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ที่กล่าวถึงการเป็นศูนย์กลางพัฒนาคุณภาพการศึกษา บริหารจัดการด้วยนวัตกรรมที่ทันสมัย สู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน พันธกิจที่แสดงถึงการผลักดันนวัตกรรมในระบบการบริหารจัดการศึกษา ที่มุ่งมั่นในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นการขับเคลื่อนนวัตกรรมในระดับเขตพื้นที่ ที่อาจเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. ผลการศึกษาการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.00$ ,  $SD = 0.71$ ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนนวัตกรรมในโรงเรียน ตามนโยบายและการส่งเสริมของภาคการศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งขับเคลื่อนให้เกิดนวัตกรรมในสถานศึกษา และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิชาติ ไชยหะ (2563) ว่าการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อศึกษาองค์ประกอบรายด้านของการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ( $\bar{x} = 4.08$ ,  $SD = 0.73$ ) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันขององค์กรช่วยให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาและประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของชวน ภารังกุล (2556) ที่กล่าวว่าองค์กรนวัตกรรม ต้องเป็นองค์กรที่มุ่งมั่น มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายอย่างชัดเจนที่จะสร้างประโยชน์ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเป็นองค์กรนวัตกรรมอย่างแท้จริง โดยนอกจากนี้ยังพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ( $\bar{x} = 3.94$ ,  $SD = 0.77$ ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีนโยบายในการขับเคลื่อนด้านการสร้างองค์กรนวัตกรรมในเชิงรุก แต่ยังคงขาดการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรที่เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดองค์กรนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากโครงสร้างองค์กรในระบบราชการ ของแต่ละสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างที่ชัดเจน ไม่สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นได้คล่องตัวเท่าที่ควร หากมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอาจกระทบกับงานอื่นจึงทำให้การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อสนับสนุนการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาเป็นไปได้ยาก

3. สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถทำนายการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คิดเป็นร้อยละ 72.6 ซึ่งส่งผลกันในทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึง ทักษะความรู้ ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมอย่างรอบด้าน สามารถช่วยขับเคลื่อนให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับณรงค์วิทย์ แสนทอง (2549) ที่กล่าวว่า สมรรถนะสามารถช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งใช้เป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร จึงสรุปได้ว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูง ย่อมส่งผลให้เกิดองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษานั้นสูงด้วย โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ตัวแปรทำนายการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ทั้งหมด 3 ด้าน ร้อยละ 72.4 คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการและยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจเป็นเพราะการเป็นองค์กรนวัตกรรมต้องอาศัยหลายปัจจัยในการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน โดยสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนนั้น สอดคล้องกับเทือน ทองแก้ว (2550) ที่กล่าวถึงสมรรถนะที่เป็นความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีผลงานได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดหรือสูงกว่า โดยในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะเชิงนวัตกรรมจึงส่งผลให้เกิดการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของหนูกันท์ ปาโส (2562) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่าสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนได้ และสมรรถนะด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ สามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 62.2

### องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาให้ครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งด้านยุทธศาสตร์ ด้านการจัดการ ด้านการประยุกต์ใช้ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างยั่งยืน โดยสามารถนำสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นกรอบในการพัฒนา จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

พัฒนาทักษะ คุณลักษณะภายในเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำข้อมูลการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สนับสนุนและส่งเสริมการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในด้านการปรับโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่น เพื่อให้บรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมและเกิดการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ

## เอกสารอ้างอิง

- กรกต ขาวสะอาด และ นภาพุฒ บัญเชิดชู. (2562) *สมรรถนะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563) *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐธิดา มีจันทร์. (2562) *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มรกต จันทร์กระพ้อ. (2562) *การสร้างองค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศขององค์กร*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยรังสิต
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2555) *แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560) *การพัฒนาแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรถพรณ คงมาลัย. (2562) *บทบาทของนวัตกรรมองค์กร สมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการถ่ายโอนความรู้ต่อนวัตกรรมของธนาคารพาณิชย์ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไอริน โรจน์รักษ์. (2558) *ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม : กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน*. บัณฑิตวิทยาลัย :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Awie Vlok. (2012) *A leadership competency profile for innovation leaders in a science-based research and innovation organization in South Africa*. Procedia - Social and Behavioral Sciences 41.